

บทที่ 1

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาษาและภาษาไทย

มนุษย์ใช้ภาษาในการสื่อความหมายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจซึ่งกันและกัน และร่วมกันสร้างสรรค์จรรโลงสังคม ภาษาจึงมีความสำคัญมากต่อความเป็นอยู่และความเจริญของชาติ ตลอดจนแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์และความเป็นเอกราช ภาษาไทยที่เราใช้พูดใช้อ่านเขียนทุกวันนี้เป็นมรดกตกทอดมาแต่บรรพบุรุษ เราจึงควรช่วยกันรักษาโดยใช้ภาษาสื่อสารให้ถูกต้อง และศึกษาหาความรู้ต่อไป การศึกษาภาษาทำได้หลายแนวทาง แล้วแต่ผู้ศึกษาจะศึกษาในแง่มุมใด สำหรับการศึกษเกี่ยวกับเรื่องภาษาต่างประเทศในภาษาไทยนั้นผู้เรียนควรศึกษาเรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาษาเป็นเบื้องต้นเสียก่อน อันได้แก่ ความหมาย ความสำคัญ ลักษณะทั่วไป และวิธีการแบ่งกลุ่มภาษา ตลอดจนความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาษาไทย อันได้แก่ รูปลักษณะและโครงสร้างของภาษาไทยซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของภาษาไทย ทั้งนี้เพื่อจะได้ช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาในแง่มุมต่าง ๆ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น อันจะเป็นแนวทางให้ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้ต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความรู้เกี่ยวกับภาษา

ความรู้เกี่ยวกับภาษา ในที่นี้ จะกล่าวถึง ความหมาย ความสำคัญ และลักษณะทั่ว ๆ ไปของภาษา ตลอดจนวิธีการแบ่งกลุ่มภาษา ดังต่อไปนี้

1. ความหมายของภาษา

คำว่า ภาษา มีความหมายหลายแง่ แล้วแต่จะพิจารณาในแง่ใด หรือลักษณะใด ดังนั้น เมื่อจะกล่าวถึงความหมายของภาษาควรจะทราบเสียก่อนว่า กล่าวเพื่อจุดประสงค์ใด ในขอบข่ายหรือสถานการณ์ใด ในที่นี้ จะกล่าวถึง ความหมายของภาษาในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ความหมายของภาษาตามบริบท หมายถึง ความหมายที่อาศัยข้อความแวดล้อมหรือที่เรียกว่า บริบท เป็นตัวประกอบจึงกำหนดเป็นความหมายขึ้น ตัวอย่างในบริบท

ต่าง ๆ ดัง ต่อไปนี้ (ประสิทธิ์ กาพย์กลอน 2520 : 2)

1.1.1 สำเนียงบอก ภาษา กิริยาบอกตระกูล

ความหมายของภาษาตามบริบทนี้ หมายถึง การพูดจา

1.1.2 ลุงสายทำนามีความสุขไปตาม ภาษา คนบ้านนอก

ความหมายของภาษาตามบริบทนี้ หมายถึง ประสา วิชาที่เป็นไป

1.1.3 เด็กคนนี้เต็มทีจริง โตจนปุ่นนี้ แล้วยังไม่รู้จัก ภาษา

ความหมายของภาษาตามบริบทนี้ หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ

1.1.4 ชักผ้า ภาษา บ้าบออะไรกัน ที่แขนยังไม่สะอาด

ความหมายของภาษาตามบริบทนี้ หมายถึง แบบไหน อย่างไร ให้
ความรู้สึที่ประชด ไม่พอใจ ไม่ถูกใจ

1.2. ความหมายของภาษาตามรากศัพท์เดิม คำว่า ภาษา เป็นคำที่ยืมมาจาก
ภาษาสันสกฤต ซึ่งมาจากรากศัพท์เดิม หรือที่เรียกว่า ธาตุ ว่า “ภาษา” มีความหมายธาตุเดิมว่า
พูด คอย บอก บอกกล่าว แจ้งให้ทราบ ประกาศ เรียกชื่อ อธิบายความ รวมทั้งการพูดถึง
บุคคลหรือสิ่งของต่าง ๆ ด้วย (William 1963 : 755)

1.3 ความหมายของภาษาตามพจนานุกรม พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน
พ.ศ. 2525 (2538 : 620-621) ได้ให้คำจำกัดความของภาษาไว้ว่า “ภาษา น. เสียงหรือกิริยา
อาการที่ทำให้ความเข้าใจกันได้ คำพูด ถ้อยคำที่ใช้พูดกัน โดยปริยายหมายถึงคนหรือชาติที่พูด
ภาษานั้น ๆ เช่น นุ่งห่มและแต่งตัวตามภาษา หรือหมายความว่า มีความรู้ความเข้าใจ”

1.4 ความหมายของภาษาตามความเข้าใจของคนทั่วไป คนทั่วไปมักจะเข้าใจ
ความหมายของภาษากว้างมาก อะไรก็ตามที่สื่อสารกันได้เข้าใจ สิ่งนั้นเป็นภาษาทั้งสิ้น
ความหมายของภาษาจึงครอบคลุมไปถึงสื่อทุกชนิดที่สามารถติดต่อสื่อสารกันได้ เช่น ภาษา
พูดใช้เสียงเป็นสื่อ ภาษาเขียนใช้ตัวอักษรเป็นสื่อ ภาษาท่าทาง หรือภาษาใบ้ใช้กิริยาท่าทาง
เป็นสื่อ ภาษาคนตาบอดใช้อักษรตัวนูนเป็นสื่อ เครื่องหมายสัญลักษณ์หรือสัญญาณต่าง ๆ ก็
ล้วนแต่เป็นภาษาตามนัยนี้ทั้งสิ้น

1.5 ความหมายของภาษาตามหลักวิชา การพิจารณาความหมายของภาษาในแง่
นี้ มีนักวิชาการทางด้านนิรุกติศาสตร์และนักภาษาศาสตร์ให้ข้อคิดเห็นไว้ดังนี้

1.5.1 ประสิทธิ์ กาพย์กลอน (2520 : 9) กล่าวว่า ภาษา หมายถึง สัญลักษณ์
ที่มีระบบระเบียบแบบแผน ทำให้คนเราสื่อความหมายกันได้ ความหมายของภาษาในลักษณะ
นี้ จึงประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มาเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเป็นระบบ ดังนี้

ภาษา = ระบบสัญลักษณ์ + ความหมาย + ระบบการสร้างคำ + ระบบไวยากรณ์

1.5.2 พระยาอนูมานราชชน (2516 : 20) ได้อธิบายความหมายของภาษาไว้ว่า “ภาษากล่าวอย่างกว้าง ๆ คือ วิธีทำความเข้าใจกันระหว่างคนกับคน วิธีทำความเข้าใจกันย่อมทำได้หลายวิธี สุดแล้วแต่จะสามารถทำให้เข้าใจกันได้”

1.5.3 วิจิณตน์ ภาณพงศ์ (2520 : 6) นักภาษาศาสตร์ได้อธิบายไว้ว่า “ภาษา คือ เสียงพูดที่มีระเบียบและมีความหมาย ซึ่งมนุษย์ใช้เป็นเครื่องมือสำหรับสื่อความคิด ความรู้สึก ความต้องการ และใช้ในการประกอบกิจกรรมร่วมกัน”

1.5.4 วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ (2519 : 3) นักภาษาศาสตร์อีกผู้หนึ่ง กล่าวว่า “ภาษาประกอบขึ้นด้วยเสียงและความหมาย ซึ่งมีการใช้อยู่ในระบบหรือระเบียบกฎเกณฑ์ ภาษาเขียนไม่เข้ามามีบทบาทในการวิเคราะห์ภาษาของนักภาษาศาสตร์เลย เพราะถือว่าการเขียน คือ การบันทึกของภาษาพูดเท่านั้น ไม่ใช่ภาษาที่แท้จริง”

จากคำนิยามดังกล่าวมาข้างต้น สรุปความหมายของภาษาได้ 2 ประการดังนี้

1. ความหมายโดยทั่วไป ภาษา หมายถึง เครื่องมือสื่อความหมายความเข้าใจของมนุษย์โดยวิธีใดก็ได้ ทั้งการพูด การเขียน การใช้สัญญาณ และกิริยาท่าทาง
2. ความหมายเฉพาะในแง่ภาษาศาสตร์ ภาษา หมายถึง เสียงที่มีระบบที่เราใช้สื่อสารกัน คือ เสียงพูดนั่นเอง จึงจะถือว่าเป็นภาษาที่แท้จริงและสมบูรณ์ที่สุด ทั้งนี้เพราะ ภาษาเขียน (ตัวอักษร) และสัญญาณต่าง ๆ เป็นเพียงสัญลักษณ์ซึ่งประดิษฐ์ขึ้นมาภายหลังสำหรับแทนเสียงพูดอีกทีหนึ่ง สามารถใช้สื่อความเข้าใจได้บางโอกาสไม่สะดวกรวดเร็วและสมบูรณ์เท่ากับเสียงพูดโดยตรง ส่วนกิริยาท่าทางนั้น ใช้สื่อสารได้ในวงแคบเท่านั้น

2. ความสำคัญของภาษา

ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารที่สำคัญอย่างยิ่งในสังคมมนุษย์ เราจำเป็นจะต้องใช้ภาษากันตลอดชีวิต ทั้งในด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ภาษาจึงมีความสำคัญในฐานะเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของมนุษย์ มีผู้รู้ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาษาไว้ดังนี้

2.1 ความสำคัญของภาษาตามแนวคิดของประสิทธิ์ กาพย์กลอน (2520 : 11-13) พอสรุปได้ ดังต่อไปนี้

2.1.1 ภาษาเป็นเครื่องมือติดต่อสื่อสารระหว่างกัน มนุษย์ต้องอยู่ร่วมกันในสังคมภาษาจึงมีหน้าที่เป็นเครื่องมือสื่อสารแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึก และความต้องการ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน จะได้อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

2.1.2 ภาษาเป็นเครื่องมือแสดงความคิดและเหตุผล ภาษาเป็นเครื่องสะท้อนความคิดของมนุษย์ ถ้าขาดภาษาหรือใช้ภาษาไม่เป็น แม้จะมีความคิดหรือเหตุผลก็ตาม ผู้อื่นก็จะเข้าใจความคิดความอ่านที่แสดงออกไม่แจ่มแจ้งชัดเจนตรงกับที่คิดตามต้องการนั้น

2.1.3 ภาษาเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้และความเพลิดเพลิน การศึกษาเล่าเรียนจะต้องอาศัยภาษา ในการฟัง พูด อ่าน และเขียน เช่น ถ้าหากภาษาของเราไม่ดี ฟังไม่เข้าใจ ก็จะไม่สามารถจะแสวงหาความรู้จากการฟังได้ เป็นต้น นอกจากนั้น บางครั้งเราต้องการพักผ่อนหรือใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น อ่านหนังสือพิมพ์ ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ ฯลฯ เราก็ต้องอาศัยความเข้าใจภาษาในการอ่าน การฟัง เพื่อเข้าใจเรื่องราวนั้น ๆ เป็นการแสวงหาความเพลิดเพลินและพักผ่อนหย่อนใจด้วย

2.1.4 ภาษาเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพ คนทำงานบางอาชีพต้องใช้ภาษาเป็นเครื่องมือโดยตรง เช่น นักเขียน นักข่าว นักหนังสือพิมพ์ ครู อาจารย์ ฯลฯ นอกจากนั้นอาชีพอื่น ๆ แม้จะไม่เกี่ยวกับภาษาโดยตรง แต่ก็จำเป็นต้องรู้ภาษาในวงอาชีพของตนเป็นอย่างดี เช่น นักกฎหมาย นักธุรกิจ นักวิทยาศาสตร์ แพทย์ ฯลฯ จึงจะสามารถประกอบอาชีพได้อย่างเจริญก้าวหน้า

2.1.5 ภาษาเป็นเครื่องมือในการปกครอง คนในชาติเดียวกันย่อมมีภาษาใช้กันอยู่หลายภาษา ดังนั้น การที่คนในชาติจะติดต่อสื่อสารได้ทั่วถึงกัน ต้องอาศัยภาษาราชการ ซึ่งอาจจะเป็นภาษาย่อยภาษาใดภาษาหนึ่งก็ได้ เช่น ภาษาราชการไทยใช้ภาษาถิ่นกรุงเทพฯ เป็นต้น บางประเทศมีภาษาราชการหลาย ๆ ภาษา ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งถึงกับเกิดสงครามกลางเมืองขึ้นได้ ภาษาราชการทำให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างผู้บริหารบ้านเมืองกับประชาชน จึงเห็นได้ว่าภาษาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวคนทั้งชาติให้เข้าใจตรงกันและเกิดความสามัคคีกัน

2.1.6 ภาษาเป็นเครื่องมือของสังคม การประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม เช่น ร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผนปฏิบัติ โดยการประชุม อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น สิ่งเหล่านี้ต้องอาศัยภาษาเป็นเครื่องมือ จึงจะทำให้กิจกรรมต่าง ๆ สำเร็จลุล่วงไปได้

2.1.7 ภาษาเป็นตัวบันทึกและถ่ายทอดจรรยา วัฒนธรรมไว้มิให้สูญหาย มนุษย์ใช้ภาษาบันทึกเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ของสังคม รวมทั้งความคิด ความเชื่อ เพื่อให้ชนรุ่นหลัง ภาษาช่วยให้มนุษย์สามารถธำรงวัฒนธรรมไว้ได้

2.2 ความสำคัญของภาษาตามแนวความคิดของพะออบ โปษะกฤษณะ (2521 : 1-3) พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

2.2.1 ภาษาเป็นสื่อให้ติดต่อกันและทำให้วัฒนธรรมเจริญขึ้น ภาษาเป็นศูนย์กลาง ยึดเหนี่ยวคนทั้งชาติ

2.2.2 ภาษาเป็นเครื่องผูกพันมนุษย์ต่อมนุษย์ให้แน่นแฟ้นยิ่งกว่าสิ่งอื่น

2.2.3 ภาษาเป็นสิ่งที่ฝังแน่นอยู่ในใจมนุษย์ยิ่งกว่าสิ่งอื่น

2.2.4 ภาษาเป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมและเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ

2.2.5 ภาษาเป็นศิลป์ เพราะภาษามีความงดงาม ไพเราะ ฉะนั้นการที่จะเข้าใจภาษาหรือการใช้ภาษาได้ดีนั้นจะต้องรู้จักรสของภาษา

2.2.6 ภาษาเป็นศาสตร์ เพราะภาษามีระเบียบกฎเกณฑ์ที่ผู้ใช้ต้องรักษา กฎเกณฑ์นั้น ๆ แต่กฎเกณฑ์เป็นไปตามธรรมชาติของภาษา ไม่ตายตัวเหมือนกฎวิทยาศาสตร์ เพราะเป็นสิ่งที่มนุษย์ตั้งขึ้น จึงเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัย

3. ลักษณะทั่วไปของภาษา

การศึกษาลักษณะของภาษาสามารถทำให้เข้าใจความหมายของภาษายิ่งขึ้น ได้มีผู้รู้หลายท่านศึกษาและสรุปลักษณะของภาษาไว้มากมายหลายแง่หลายมุม ในที่นี้จะสรุปกล่าวเฉพาะลักษณะที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

3.1 ภาษามีความหมาย ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารในสังคม ประกอบด้วย เสียงพูด และสัญลักษณ์แทนเสียงพูดที่มีความหมายซึ่งเป็นความรู้สึกนึกคิดที่แฝงอยู่ในเสียงพูด หรือสัญลักษณ์นั้น ๆ ทำให้สามารถสื่อสารได้เข้าใจกันได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ยังมีภาษาที่มีความหมายช่วยให้เราสื่อเข้าใจกันได้ เช่น การตีกระาะเคาะไม้ การยิงพลุ สัญญาณธง การกวักมือ การยิ้ม การแสดงสีหน้าบุคบึ้ง ฯลฯ ภาษาดังกล่าวนี้ สื่อความหมายกันได้ในวงแคบ ๆ ไม่กว้างขวางเหมือนภาษาพูดและภาษาเขียน ส่วนเครื่องหมายที่ขาดความหมาย จะไม่จัดว่าเป็นภาษา เช่น เสียงน้ำตก เสียงลมพัด ฯลฯ ภาษาจึงต้องมีความหมายเสมอ

3.2 ภาษามีโครงสร้าง ภาษาประกอบขึ้นด้วยโครงสร้างสำคัญ 2 โครงสร้าง ได้แก่ โครงสร้างทางเสียง คือ เสียงสำคัญในภาษา หรือที่เรียกว่า หน่วยเสียง และ โครงสร้างทางไวยากรณ์ คือ การนำหน่วยเสียงมาเรียงเข้าอย่างมีระบบ เกิดเป็นหน่วยที่มีความหมาย

เรียกว่า หน่วยคำ แล้วนำหน่วยคำมาประกอบเป็นวลี นำวลีมาประกอบเป็นประโยค นำประโยคมาประกอบเป็นอนุเจต แล้วนำอนุเจตมาประกอบกันเป็นเรื่องราว ภาษาทุกภาษามีโครงสร้างทางเสียงและทางไวยากรณ์เป็นของตนเองโดยเฉพาะ จะนำโครงสร้างจากภาษาหนึ่งไปใช้ในอีกภาษาหนึ่งไม่ได้ ผู้ใช้ภาษาจะต้องเรียนรู้ระบบกฎเกณฑ์ภาษาคงกล่าว จึงจะสามารถสื่อสารเข้าใจกันได้และเป็นที่ยอมรับของเจ้าของภาษา แต่ถ้าไม่รู้ระบบไวยากรณ์ก็อาจจะใช้สื่อสารกันไม่ได้

3.3 ภาษาเป็นเรื่องของการใช้สัญลักษณ์ร่วมกัน สัญลักษณ์เช่นนี้เป็นเรื่องของการตกลงร่วมกันในสังคมที่จะใช้สัญลักษณ์อะไร แทนอะไร เช่น ในภาษาไทย ถ้าออกเสียงว่า “แมว” ก็จะหมายถึง สัตว์สี่เท้าชนิดหนึ่งที่ชอบจับหนูเป็นอาหาร แต่ในภาษาอังกฤษออกเสียงว่า “แค็ต” ภาษาจีนกลางออกเสียงว่า “มาว” ภาษาเขมรออกเสียงว่า “ชะมา” เป็นต้น ฉะนั้น เราจะพบว่าภาษาแต่ละภาษาใช้สัญลักษณ์แทนสิ่ง ๆ เดียวกันแตกต่างกันไป จึงทำให้ภาษาในโลกนี้แตกต่างกันเป็นหลายร้อยหลายพันภาษา สังคมใดจะใช้ภาษาได้ดี ก็จะต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจสัญลักษณ์ของภาษานั้น ๆ

3.4 ภาษาเกิดจากการเรียนรู้ ภาษามีสิ่งแวดล้อมเป็นตัวกำหนด ไม่ใช่เป็นเรื่องของพันธุกรรม ตัวอย่างเช่น ทารกที่มีบิดามารดาเป็นคนไทยเกิดในประเทศไทย แต่มีความจำเป็นต้องไปอยู่กับครอบครัวชาวญี่ปุ่นตั้งแต่ยังเป็นทารก ไม่มีโอกาสเรียนรู้ภาษาไทยเลย เด็กจะพูดภาษาไทยไม่ได้ แต่จะพูดภาษาญี่ปุ่นได้ดี ถ้าหากทารกผู้นี้อยู่กับบิดามารดาตั้งแต่เริ่มแรกก็จะเรียนรู้ภาษาไทย สามารถที่จะใช้ภาษาไทยได้ดี แสดงว่าภาษาเกิดจากการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมหรือสังคมนั้นเอง

3.5 ภาษามีระดับ ในสังคมของผู้ใช้ภาษาเดียวกันประกอบไปด้วยบุคคลที่แตกต่างกันด้วยเพศ วัย การศึกษาฐานะ อาชีพ การอบรมสั่งสอน สภาพทางภูมิศาสตร์ ฯลฯ ปัจจัยเหล่านี้ทำให้ระดับของภาษาที่ใช้ในสังคมแตกต่างกันไปตามสภาพของผู้ใช้ภาษา เช่น ภาษาเด็ก ภาษาวัยรุ่น ภาษานักกฎหมาย ภาษานักวิชาการ ภาษาในวงการแพทย์ ภาษาพ่อค้าแม่ค้า ภาษาชาวบ้าน ภาษาสำหรับพระสงฆ์ ภาษาสำหรับพระเจ้าแผ่นดิน และพระบรมวงศานุวงศ์ ภาษาถิ่นใต้ ภาษาถิ่นเหนือ ฯลฯ นอกจากนี้ ยังจำแนกระดับภาษาตามสถานการณ์ในการใช้ภาษา โดยแบ่งเป็นภาษาปาก ภาษาถึงแบบแผน และภาษาแบบแผนอีกด้วย อย่างไรก็ตามระดับภาษาย่อมขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษาอีกประเด็นหนึ่งด้วย

3.6 ภาษามีจำนวนประโยคไม่รู้จบ เพราะผู้ใช้ภาษาสามารถนำหน่วยเสียงซึ่งมีจำนวนจำกัดมาสร้างคำได้จำนวนมากมาย และนำคำสร้างประโยคได้อย่างไม่มีขอบเขตจำกัด

ผู้ฟังจะเข้าใจประโยคที่ผูกขึ้นนั้นได้ทันที โดยไม่จำเป็นต้องเรียนรู้ หากประโยคดังกล่าวเป็นไปตามกฎเกณฑ์ของภาษานั้น ๆ

3.7 ภาษาแลกเปลี่ยนถ่ายถอดกันได้ ภาษาย่อมมีโอกาสแลกเปลี่ยนถ่ายถอดกันได้เช่นเดียวกับวัฒนธรรมอื่น ๆ เพราะในสังคมของผู้ใช้ภาษาหนึ่ง ๆ ย่อมจะติดต่อกับสื่อสารกับสังคมของผู้ใช้ภาษาอีกสังคมหนึ่ง จึงทำให้มีการติดต่อแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ และวิทยาการต่าง ๆ ภาษาจึงติดเข้ามาด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

3.7.1 การติดต่อแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจ เราคบค้าสมาคมกับเขมร รับเอาคำราชาศัพท์เข้ามาใช้มากมาย เช่น เสด็จ เสวย ทรง เชนย ฯลฯ เราติดต่อกับชาวกัมพูชา รับเอาคำภาษาจีนที่เกี่ยวกับการค้าขายและชื่ออาหารเข้ามาใช้ในภาษาไทยมากมาย เช่น ห้าง หุ่น เต้าหู้ บะหมี่ ก๋วยเตี๋ยว ฯลฯ และเมื่อติดต่อกับชาติอื่น ๆ นอกจากเขมร จีน ก็รับเอาภาษาของชาติเหล่านั้นมาปะปนในภาษาไทย เช่น กุหลาบ (เปอร์เซีย) กำป็น (มลายู) บุงา (ชวา) กะละแม (โปรตุเกส) บูกี้ (ฝรั่งเศส) เกอิชา (ญี่ปุ่น) ฯลฯ

3.7.2 การติดต่อแลกเปลี่ยนในทางความคิด ความเชื่อ และศาสนา เราติดต่อกับชาวอินเดีย รับเอาความเชื่อจากคฤพรหมณ์และพุทธศาสนา ซึ่งอาศัยภาษาสันสกฤตและภาษาบาลีในการเผยแผ่ ภาษาทั้งสองจึงติดเข้ามาใช้ในภาษาไทยมากมาย เช่น นิพพาน นิमित ปัจจัย ปัจจุบัน ฆราวาส สงฆ์ ภิกษุ ฯลฯ คนไทยนิยมภาษาทั้งสองนี้ว่า เป็นภาษาสูงส่ง เพราะเป็นภาษาศาสนา จึงนำไปเป็นภาษาวรรณคดี และยังนำมาตั้งชื่อและนามสกุลกันอย่างแพร่หลาย

3.7.3 การติดต่อแลกเปลี่ยนในการศึกษาและวิทยาการ เราติดต่อกับชาวตะวันตกซึ่งมีความเจริญก้าวหน้าในเรื่องนี้ ได้รับเอาศัพท์ทั่ว ๆ ไป และศัพท์เฉพาะวิชาเข้ามาปะปนอยู่มากมาย เช่น แบคทีเรีย ไวรัส โปรตีน วิตามิน แคปซูล แอมโมเนีย คาร์บอน ฯลฯ

การที่ภาษามีการแลกเปลี่ยนถ่ายถอดกันได้ดังกล่าวมาแล้วนี้ เป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่ง ซึ่งทำให้ภาษามีการเปลี่ยนแปลง ดังจะกล่าวในหัวข้อต่อไป

3.8 ภาษามีการเปลี่ยนแปลง ภาษาใดที่ยังคงใช้สื่อสารกันในชีวิตประจำวัน เราเรียกว่า ภาษาเป็น ซึ่งย่อมจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปได้มากเป็นธรรมดา แต่การเปลี่ยนแปลงของภาษาต้องอาศัยกาลเวลายาวนานจึงจะเห็นได้ชัด เราจะพบว่า ภาษาไทยสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชกับภาษาไทยปัจจุบันแตกต่างกันมากทั้งทางด้านเสียงและถ้อยคำสำนวน ดังตัวอย่างข้อความในศิลาจารึกหลักที่ 1 (สำนักนายกรัฐมนตรี 2521 : 17-18) กล่าวว่า "...เมื่อชั่วพ่อขุนรามคำแหง เมืองสุโขทัยนี้ดี ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว เจ้าเมืองบ่เอาจอบในไพร่ลู่ทาง

เพื่อนจูงวัวไปค้า จิ้งม้าไปขาย ไครจักไคร่ค้าข้างค้า ไครจักไคร่ค้าเงื่อนค้าทองคำ...” จากข้อความดังกล่าว จะเห็นได้ว่า นอกจากจำนวนการใช้ภาษาจะแตกต่างจากภาษาไทยปัจจุบัน คำบางคำก็เลิกใช้แล้ว เช่น คำว่า “จกอบ” ปัจจุบันใช้คำว่า “ภาษี” คำว่า “เงื่อน” ปัจจุบันใช้คำว่า “เงิน” ภาษาสมัยกรุงศรีอยุธยาและกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ก็มีความแตกต่างกันทางด้านเสียงและถ้อยคำสำนวนกับภาษาไทยในปัจจุบัน ซึ่งปรากฏหลักฐานในหนังสือต่าง ๆ เช่น ประชุมจดหมายเหตุ กฎหมายตราสามดวง ราชาริราช มหาเวสสันดรชาดก และ วรรณคดีอื่น ๆ อีกมากมาย ดังตัวอย่าง (วัลยา ช่างขวัญยืน 2526 : 7) ในเรื่องราชาริราช คำว่า ศิริษะแม่มือ เรือศิริษะจระเข้ ในเรื่องนิราศนครวัด คำว่า ศิริษะราชสีห์ ศิริษะโค ปัจจุบันใช้คำว่า หั่ว นอกจากนี้ยังมีคำอื่นอีก เช่น คำว่า ลางที เถิง เต็ก ฯลฯ ปัจจุบันใช้คำว่า บางที ถึง ตึก ฯลฯ

นอกจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมาแล้วข้างต้น สิ่งที่ทำให้ภาษาเปลี่ยนแปลงได้มากที่สุด คือ การยืมคำภาษาต่างประเทศเข้ามาใช้ในภาษาไทย การสร้างคำใหม่หรือการบัญญัติศัพท์ อันจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเสียง ความหมาย วงศัพท์ และระบบไวยากรณ์ บางลักษณะ ซึ่งจะกล่าวรายละเอียดในบทต่อ ๆ ไป

วิธีการแบ่งกลุ่มภาษา

ภาษาที่ใช้พูดกันในโลกมีอยู่เป็นจำนวนมาก บางภาษาก็มีลักษณะแตกต่างกัน บางภาษาก็มีลักษณะคล้ายคลึงกัน นักภาษาก็พยายามจัดรวมภาษาไว้เป็นกลุ่ม ๆ โดยใช้หลักการพิจารณาจำแนกภาษาต่าง ๆ กัน เช่น ใช้เชื้อชาติของผู้พูดซึ่งเป็นเจ้าของภาษาเป็นหลักในการพิจารณาบ้าง ใช้แบ่งตามรูปลักษณะของภาษาบ้าง และใช้หลักพิจารณาแบ่งตามตระกูลภาษาบ้าง วิธีการแรกไม่เป็นที่นิยมแล้ว เพราะคนต่างเชื้อชาติกันอาจพูดภาษาเดียวกันได้ เช่น ชาวนิโกรกับชาวอเมริกัน แม้จะพูดภาษาเดียวกัน แต่ก็ไม่ใช่เชื้อชาติเดียวกัน สำหรับ 2 วิธีหลัง เป็นวิธีที่นักภาษายังนิยมใช้กันอยู่ ในที่นี้จะกล่าวถึงวิธีที่ 2 และวิธีที่ 3 เท่านั้น ดังต่อไปนี้

1. การแบ่งตามรูปลักษณะของภาษา

การแบ่งภาษาตามวิธีนี้ แบ่งโดยอาศัยลักษณะโครงสร้างของประโยคเป็นหลัก ฉะนั้น ภาษาใดที่มีลักษณะโครงสร้างทางไวยากรณ์เหมือนกัน เช่น มีลักษณะการสร้างคำ การเรียงคำหรือการประกอบคำเข้าประโยคเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน ให้จัดเป็นกลุ่มเดียวกัน

การแบ่งภาษาโดยวิธีนี้แบ่งภาษาได้ 4 กลุ่ม คือ

1.1 **ภาษาคำโดด (isolating language)** หมายถึง ภาษาที่คำแต่ละคำมีความสมบูรณ์ในตัวเอง เช่น พ่อ แม่ ลูก ฉัน เธอ รัก ช่าง อ้วน ผอม ฯลฯ คำเหล่านี้เมื่อนำมาเข้าประโยคก็ยังคงอิสระอยู่ในตัวมันเอง ไม่ต้องไปผูกพันกับคำอื่น ไม่ต้องเปลี่ยนรูปคำ เพื่อแสดงลักษณะทางไวยากรณ์ แต่จะถือการเรียงคำในประโยคเป็นสำคัญ ถ้าเรียงคำในตำแหน่งต่างกัน หน้าที่ของคำและความหมายของประโยคจะเปลี่ยนไป แต่เสียงของคำยังคงเดิมไม่เปลี่ยนแปลง ดังตัวอย่างประโยคต่อไปนี้

ภาษาไทย	ฉันรักเธอ	กับ	เธอรักฉัน
ภาษาจีน	หว่าอ้ายหนี	กับ	หนีอ้ายหว่า

ทั้งสองประโยคมีความหมายต่างกัน เพราะประโยคแรก คำว่า ฉัน หว่า เป็นประธาน เธอ หนี เป็นกรรม แต่ประโยคที่สอง เธอ หนี เป็นประธาน ฉัน หว่า เป็นกรรม คำว่า รัก อ้าย เป็นคำกริยาของทั้งสองประโยค

จากตัวอย่าง จะเห็นได้ว่า หน้าที่และความหมายของคำหรือประโยคในภาษาคำโดดนั้น ขึ้นอยู่กับตำแหน่งของคำเป็นสำคัญ เราสามารถจะแยกคำแต่ละคำในประโยคออกได้ง่ายโดยที่คำแต่ละคำยังคงรูปและคงเสียงเดิม

คำในภาษาคำโดดเป็นคำที่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำ เพื่อแสดงลักษณะทางไวยากรณ์ ดังนั้น การสร้างคำของภาษากลุ่มนี้ จึงเป็นการนำเอาคำที่มีใช้ในภาษามาประสมกันเข้าเกิดเป็นคำที่มีความหมายใหม่ใช้ในภาษาได้ เช่น ลูกน้ำ แม่น้ำ ไฟฟ้า ตู้เย็น พัดลม รถไฟ เป็นต้น

ภาษาที่มีรูปลักษณะเป็นคำโดด มีหลายภาษา เช่น ภาษาไทย ภาษาจีน ภาษาพม่า ภาษาเวียดนาม ฯลฯ

1.2 **ภาษามีวิภัติปัจจัย (inflectional language)** หมายถึง ภาษาที่มีคำแต่ละคำผูกพันกับคำอื่นในประโยค ภาษาในกลุ่มนี้มีคำดั้งเดิมในภาษาเป็น ธาตุ หรือ รากคำ (roots) ซึ่งโดยมากเป็นคำพยางค์เดียว จะนำไปใช้ในประโยคยังไม่ได้ ต้องนำธาตุไปปรุงแต่งโดยการเปลี่ยนแปลงรูปคำของธาตุเสียก่อนด้วยการเติมปัจจัยให้เป็นศัพท์ เอาศัพท์มาประกอบวิภัติแล้วจึงจะนำไปเข้าประโยคได้ ศัพท์ที่ประกอบใหม่นี้จะบอก เพศ พจน์ กาล การก มาลา วาจก และบุรุษ เมื่อนำคำเข้าประโยค คำแต่ละคำจะมีความสัมพันธ์กัน บอกให้รู้ว่าคำนั้นทำหน้าที่อะไรในประโยค และมีความสัมพันธ์กับคำใด เมื่อนำคำเรียงเข้าประโยคจะวางตำแหน่งคำไว้

อย่างไร ความหมายของประโยคนั้นก็จะไม่เปลี่ยนแปลง เพราะไม่ถือการเรียงคำเป็นสำคัญ แต่จะต้องแจกรูปลักษณะทางไวยากรณ์ให้สอดคล้องกัน

ตัวอย่าง ภาษาบาลีสันสกฤต

การเปลี่ยนแปลงธาตุโดยลงปัจจัยนามจะได้ศัพท์เป็นคำนาม

ธาตุ	+	ปัจจัยนาม	=	ศัพท์
ยาจ (ขอ)	+	ณฺว	=	ยาจก (ผู้ขอ)
คมฺ (ไป)	+	ยุ	=	คมน (การไป)
คมฺ (ไป)	+	กฺวิ	=	ก (ผู้ไป)

การเปลี่ยนแปลงธาตุโดยลงปัจจัยกริยา จะได้ศัพท์เป็นคำกริยา

ธาตุ	+	ปัจจัยนาม	=	ศัพท์
จรฺ (เดิน)	+	อ	=	จร (ข่อมเดิน ข่อมเที่ยวไป)
คมฺ (ไป)	+	อ	=	คจฺน (ข่อมไป)
คมฺ (ไป)	+	ต	=	คต (ไปแล้ว)

คำนามจะต้องนำไปประกอบวิภัตตินามเสียก่อนจึงจะได้คำที่นำไปใช้ได้ เช่น

ศัพท์	+	วิภัตตินาม	=	คำที่ใช้ในประโยค
ยาจก	+	ลี	=	ยาจโก (ผู้ขอคนเดียว)
ยาจก	+	โโย	=	ยาจกา (ผู้ขอหลายคน)
ยาจก	+	อํ	=	ยาจกํ (ซึ่งผู้ขอหนึ่งคน ผู้ผู้ขอหนึ่งคน ยังผู้ขอหนึ่งคน)

คำกริยาก็เช่นกัน จะต้องนำไปประกอบวิภัตติกริยาเสียก่อน จึงจะได้คำที่นำไปใช้ได้ เช่น

ศัพท์	+	วิภัตติกริยา	=	คำที่ใช้ในประโยค
คจฺน	+	ติ	=	คจฺนติ (เขาย่อมไป) เอกพจน์ บุรุษที่ 3
คจฺน	+	อนฺติ	=	คจฺนนฺติ (เขาทั้งหลายย่อมไป) พหูพจน์ บุรุษที่ 3

ศัพท์ + วิภัติภังค์ = คำที่ใช้ในประโยค
 คจณ + มิ = คจณามิ (ฉันย่อมนำไป)

เอกพจน์ บุรุษที่ 1

วิธีเข้าประโยคจะต้องพิจารณาให้คำแต่ละคำสัมพันธ์สอดคล้องทางไวยากรณ์กันเสียก่อน ดังประโยคต่อไปนี้

यागो कामं कजुति
 ขอทาน (คนเดียว) ย่อมไปสู่มุมบ้าน
 यागो कामं कजुनुति
 ขอทาน (หลายคน) ย่อมไปสู่มุมบ้าน

จะเห็นว่า กริยาที่ใช้ต้องสัมพันธ์สอดคล้องกับประธาน หากย้ายตำแหน่งคำจากयागो कामं कजुति มาเป็น यागो कजुति कामं หรือ कामं यागो कजुति ความหมายของประโยคนี้ยังคงเดิม

ภาษารูปลักษณะที่มีวิภัติภังค์ มีหลายภาษา เช่น ภาษาบาลี สันสกฤต ภาษากรีก ภาษาละติน ภาษาเยอรมัน ภาษาฝรั่งเศส เป็นต้น

1.3 ภาษาคำติดต่อ (agglutinative language) หมายถึง ภาษาซึ่งมีคำเดิม (base word) เป็นตัวตั้ง แล้วเอาคำเติม (affix) ซึ่งมีทั้งคำเติมหน้าหรืออุปสรรค (prefix) คำเติมกลางหรือลงอาคม (infix) และคำเติมหลังหรือปัจจย (suffix) มาประกอบเข้า เพื่อให้ได้ความหมายใหม่ โดยที่คำเติมและคำเติมยังคงมีรูปเหมือนเดิม หรือสามารถจะสังเกตเห็นคำเติม และคำเติมได้ชัดเจน ภาษาคำติดต่อบางภาษา มีคำเติมหน้าและเติมหลังเท่านั้น ไม่มีคำเติมกลาง เช่น ภาษามลายู บางภาษามีคำเติมหน้าและคำเติมกลาง แต่ไม่มีคำเติมหลัง เช่น ภาษาเขมร ส่วนบางภาษาก็มีทั้งคำเติมหน้า คำเติมกลาง และคำเติมหลัง เช่น ภาษาตากาล็อก เป็นต้น

ตัวอย่าง คำภาษามลายู

gali เป็นคำเดิม หมายถึง ชูค
 เติมหน้า เป็น pengali หมายถึง เครื่องชูค (เสียม)
 makan เป็นคำเดิม หมายถึง กิน
 เติมหลัง เป็น makanan หมายถึง อาหาร

mula เป็นคำเดิม หมายถึง เริ่มต้น
 เต็มหน้า และ เต็มหลัง pemulaan หมายถึง การเริ่มต้น

ตัวอย่าง คำภาษาตากาล็อก

sulat เป็นคำเดิม หมายถึง เขียน
 เต็มหน้า เป็น susulat หมายถึง จะเขียน
 เต็มกลาง เป็น sumulat หมายถึง จงเขียน
 เต็มหลัง เป็น sulain หมายถึง ถูกเขียน

ตัวอย่าง คำภาษาเขมร

เกิด เป็น คำเดิม
 ใช้อุปสรรคเทียม บิ เต็มหน้า เป็น บังเกิด (ทำให้เกิด)
 ลงอาคม าน กลางคำ เป็น กำเนิด (ทำให้เกิดขึ้น)

ภาษารูปลักษณะที่เป็นภาษาคำติดต่อ มีหลายภาษา เช่น ภาษามลายู ภาษาตากาล็อก ภาษาเขมร ภาษามอญ ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเกาหลี ภาษาทมิฬ ภาษาตุรกี เป็นต้น

1.4 ภาษาคำควบกล้ำมากพยางค์ (polysynthetic language) หมายถึง ภาษานำคำหลาย ๆ คำมาควบหรือมาต่อกันยาวเป็นประโยค คำที่นำมาต่อกันนี้เท่ากับเป็นคำทั้งประโยค เสียงของคำที่นำมาควบกันนั้น อาจจะกลมกลืนหรือกร่อนหายไปบ้าง จนไม่ปรากฏตามรูปคำเต็มทุกคำ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง คำภาษาแม็กซิกัน (พระยาอนุমানราชชน 2516 : 32-33)

alt = น้ำ, chichiltic = แแดง, tlacati = คน, chorea = ร้องไห้

เมื่อนำคำแต่ละคำมารวมกัน จะเกิดการเปลี่ยนแปลงเสียงและรูปไปบ้าง แต่ก็เป็นคำคำเดียวกัน ดังนี้คือ

achichillachocan = ที่ซึ่งคนร้องไห้เพราะน้ำตาแดง

ตัวอย่าง คำภาษาของพวกโอโนคา ซึ่งเป็นอินเดียนแดงเผ่าหนึ่ง ปัจจุบันอาศัยอยู่ในรัฐวิสคอนซิน ออนตาริโอ และนิวยอร์ก (ชญญรัตน์ ปาณะกุล 2532 : 35)

swâyat ลูกแบรี
 kahýokwas ฉันทาลังเก็บลูกแบรีจากน้ำ

ภาษาที่มีรูปลักษณะคำควมมากพียงค์ มีหลายภาษา เช่น ภาษาเม็กซิกัน ภาษาเอสกีโม ภาษาอินเดียนแดง เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การแบ่งกลุ่มภาษาตามรูปลักษณะของภาษานี้ยังไม่แน่นอนตายตัวนัก เราพบว่า ภาษาบางภาษามีรูปลักษณะของภาษาหลายอย่างปะปนกัน เช่น

ภาษาเขมร มีรูปลักษณะเป็นภาษาคำติดต่อ แต่ก็มีลักษณะของภาษาคำโดดปะปนอยู่ด้วย

ภาษาอังกฤษ รูปคำดั้งเดิมมีลักษณะเป็นภาษามีวิภัติปัจจัย แต่มีลักษณะของภาษาคำติดต่อ และภาษาคำโดดปนอยู่ด้วย

2. การแบ่งตามตระกูลภาษา

การแบ่งภาษาตามวิธีนี้ เป็นการแบ่งกลุ่มภาษาโดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ของภาษาเป็นหลัก ดังที่ รัญญรัตน์ ปาณะกุล (2532 : 67) กล่าวว่า “การจำแนกภาษาออกเป็นตระกูลต่าง ๆ เป็นการจำแนกโดยดูความสัมพันธ์ระหว่างภาษาเป็นหลัก กลุ่มภาษาใดมีความสัมพันธ์กันฉันพี่น้อง หรือเป็นภาษาที่สืบทอดมาจากภาษาโบราณเดียวกัน มีวิวัฒนาการร่วมกันมา นักภาษาศาสตร์ก็จะจัดภาษาเหล่านั้นไว้ในตระกูลเดียวกัน” สำหรับหลักเกณฑ์ในการจำแนก หรือการจัดภาษาใดอยู่ในตระกูลเดียวกันนั้น อาศัยวิธีการทางภาษาศาสตร์ คือ การหาเสียงเทียบ เสียงเทียบจะหาได้จากภาษาที่อยู่ในตระกูลเดียวกันเท่านั้น ถ้าภาษาไม่ได้อยู่ในตระกูลเดียวกันแล้ว ถึงจะนำคำซึ่งมีความหมายเดียวกันมาเทียบกัน ก็ไม่อาจจะหาเสียงเทียบได้ ดังตัวอย่าง (วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ 2526 : 57)

	ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ
1. บิน	bin	flai
2. บอก	bok	tel
3. ไบ้	bâi	myut
4. ไบ	bai	liyf
5. บ้าน	bâan	haus

จากตัวอย่าง จะเห็นได้ว่า เสียง b ในภาษาไทยไม่มีเสียงเทียบในภาษาอังกฤษ เสียง b (บ) ในภาษาไทยจะตรงกับเสียงใด ๆ ก็ได้ในภาษาอังกฤษ เพราะภาษาไทยและภาษา

อังกฤษเป็นภาษาต่างตระกูลกัน แต่ถ้าเปรียบเทียบภาษาอังกฤษกับภาษาอื่น ๆ ในตระกูลเดียวกัน ก็จะได้เสียงเทียบหรือเสียงที่สัมพันธ์กัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

	ภาษาอังกฤษ	ภาษาดัช	ภาษาเยอรมัน	ภาษาสวีดิช
บ้าน	haws	høys	haws	hu:s
หนู	maws	møys	maws	mu:s
เหา	laws	løys	laws	lu:s
สีน้ำตาล	brawn	brøwn	brawn	bru:n

จากตัวอย่างจะเห็นว่า เสียงพยัญชนะและสระในภาษาเหล่านี้ มีเสียงที่สัมพันธ์กันทั้งหมด ดังที่ วิลโลวธรณ ขนิษฐานันท์ (2526 : 98) กล่าวว่า “ภาษาที่ไม่มีความสัมพันธ์กันชั้นพี่น้อง หรือมิใช่ภาษาที่สืบทอดมาจากภาษาโบราณเดียวกัน มิได้มีประวัติวิวัฒนาการร่วมกันมา จะไม่มีเสียงเทียบ... และโดยการใช้วิธีหาเสียงเทียบนี้ นักภาษาศาสตร์จึงจัดภาษาออกเป็นตระกูลต่าง ๆ” การแบ่งตระกูลภาษาดังกล่าว แบ่งออกได้ 3 ตระกูลใหญ่ ดังนี้

2.1 ตระกูลภาษาคำโดด เป็นภาษาที่มีลักษณะเป็นคำโดด แบ่งเป็น 2 ตระกูลย่อย ดังนี้

2.1.1 ภาษาตระกูลซิโน-ทิเบต (Sino-Tibetan) เป็นภาษาที่ใช้พูดกันในเอเชียตะวันออก ภาษากลุ่มนี้แบ่งออกเป็น 2 สาขาใหญ่ ๆ คือ

(1) สาขาซินิติก (Sinitic) ได้แก่ จีนต่าง ๆ ซึ่งมีตั้งแต่ภาษาที่มีลักษณะใกล้เคียงกันไปถึงภาษาที่มีความแตกต่างกันมากจนไม่สามารถจะสื่อเข้าใจกันได้ ภาษาในสาขานี้แบ่งออกเป็นแขนงต่าง ๆ ที่รู้จักแพร่หลายมี 4 แขนง ได้แก่

- 1) ภาษากวางตุ้ง (Cantonese)
- 2) ภาษามิน (Min)
- 3) ภาษาวู (Wu)
- 4) ภาษาแมนดาริน (Mandarin) หรือจีนกลาง

(2) สาขาทิเบโต-เบอร์มัน (Tibeto-Burman) มีภาษาที่สำคัญ คือ ภาษาทิเบตและภาษาพม่า นอกจากนี้ยังมีภาษาของชนกลุ่มน้อย เช่น กะฉิ่น โลโล่ กะเหรี่ยง เป็นต้น ภาษาในสาขานี้มีลักษณะเป็นภาษาคำโดดก็จริง แต่ก็มีการใช้วิธีคำเติมอยู่มาก เพราะฉะนั้น จึงเป็นภาษาที่มีลักษณะคาบเส้นระหว่างคำโดดกับคำติดต่อ

2.1.2 ภาษาตระกูลไท (Tai) หรือเรียกว่า “ภาษาตระกูลไทย” หรือ “ภาษาตระกูลไต” เป็นตระกูลภาษาที่ใช้กันกระจายอยู่ทั่วไปในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภาษาตระกูลนี้มีนักภาษาศาสตร์หลายท่านพยายามศึกษาค้นคว้าจัดระเบียบแบ่งภาษาออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ สำหรับการแบ่งซึ่งเป็นที่ยอมรับ คือ ผลงานของ ฟิง กุย ลี นักภาษาศาสตร์เชื้อสายจีนแห่งมหาวิทยาลัยวอชิงตัน ซึ่งเป็นผู้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับภาษาถิ่นตระกูลไท และได้แบ่งภาษาตระกูลนี้ออกเป็น 3 กลุ่ม ดังต่อไปนี้ (เรื่องเคช ปันเชื่อนจัติย์ 2531 : 61-65)

(1) กลุ่มภาษาตะวันตกเฉียงใต้ ได้แก่ ภาษาไทยถิ่นในประเทศไทย ลาว เขมร พม่า และอินเดีย เช่น ไทย ลาว ไทดำ ไทขาว ไทลื้อ ฉาน อาหม เป็นต้น

(2) กลุ่มกลาง ได้แก่ ภาษาไทถิ่นซึ่งอยู่ตามชายแดนระหว่างประเทศจีนกับประเทศเวียดนาม เช่น ไทไท ไทnung ไทลุงเจา ไทเทียนเปา เป็นต้น

(3) กลุ่มเหนือ ได้แก่ ภาษาไทซึ่งอยู่ในประเทศจีน เช่น ไทวมิง ไทเชียน-เจียง ไทเซาฮง ไทลึงยูน ไทลีหลิน ไทเทียนเจา ไทโปวาย เป็นต้น

ต่อมา นักภาษาได้ตั้งชื่อตระกูลภาษานี้เสียใหม่ว่า “ภาษาตระกูลไท-กะได” (Tai-Kadai) ทั้งนี้เพื่อให้ตระกูลภาษานี้ครอบคลุมไปถึงภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงที่พูดในเกาะไหหลำ อ่าวตังเกี๋ย และภาษาต่าง ๆ ที่พูดอยู่ในประเทศเวียดนามและประเทศจีนทั้งหมด (เรื่องเคช ปันเชื่อนจัติย์ 2531 : 3) ภาษาตระกูลไท-กะได ประกอบด้วยตระกูลย่อย 2 ตระกูล คือ ตระกูลไท และตระกูลกะได ตัวอย่างภาษาตระกูลไท เช่น ภาษาไทย ลาว ผู้ไท ไทลื้อ ฯลฯ ตระกูลกะได เช่น เกลาว (Kelao) ลี (Li) ลาตี (Lati) ลักกะ (Lagua) เป็นต้น (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ 2540 : 30)

2.2 ตระกูลภาษาที่มีวิภัตติปัจจัย เป็นภาษาที่มีรูปลักษณะที่มีวิภัตติปัจจัย แบ่งออกเป็น 2 ตระกูลย่อย ดังนี้

2.2.1 ภาษาตระกูลอินโด-ยูโรเปียน (Indo-European) เป็นภาษาในทวีปยุโรปเกือบทั้งหมด รวมไปถึงอินเดียและอิหร่าน ภาษาตระกูลนี้เป็นภาษาตระกูลที่มีผลงานการศึกษาค้นคว้าอย่างละเอียดมากที่สุด เช่น ภาษากรีก ละติน เยอรมัน อิตาลี อังกฤษ ฝรั่งเศส บาลี สันสกฤต ฮินดี อูรดู อิหร่าน (เปอร์เซีย) เป็นต้น

2.2.2 ภาษาตระกูลแฮมิต-เซมิติก (Hamito-Semitic) เป็นตระกูลภาษาที่ใช้พูดกันในแอฟริกาและเอเชีย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

(1) กลุ่มภาษาแฮมิติก (Hamitic) ใช้พูดกันในแอฟริกาทางเหนือ เช่น ภาษาโซมาลี (Somali) ของประเทศโซมาเลีย ภาษาเอธิโอเปียของประเทศเอธิโอเปีย ภาษา

อียิปต์เก่า (Ancient Egyptian) เป็นภาษาที่ใช้กันเมื่อ 4000 B.C. ภาษาที่สืบทอดต่อมา คือ ภาษาคอปติก (Coptic) ซึ่งเป็นภาษาของชาวพื้นเมืองที่เรียกว่า ชาวคอปต์ ปัจจุบันชาวอียิปต์ไม่ใช้ภาษาอียิปต์เลย แต่จะใช้ภาษาอาราบิก

(2) กลุ่มภาษาเซมิติก (Semitic) ใช้พูดกันในเอเชีย เช่น ภาษาฮิบรูในประเทศอิสราเอล ภาษาอาหรับหรือภาษาอาราบิก (Arabic) ซึ่งเป็นภาษาที่บันทึกคัมภีร์โคหร่านของศาสนาอิสลาม ปัจจุบันเป็นภาษาที่พูดกันทั่วไปในตะวันออกกลาง

โดยเหตุที่ชนชาติต่าง ๆ ในตอนเหนือของทวีปแอฟริกาและเอเชียที่พูดภาษา แฮมิติก (Hamitic) และภาษาเซมิติก (Semitic) ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ภาษาในตระกูลนี้จึงเข้าปะปนกับภาษาอาหรับ ทั้งรูปภาษาก็อย่างเดียวกัน จึงรวมเรียกว่า ภาษาตระกูลแฮมิตอ-เซมิติก (Hamito-Semitic)

2.3 ตระกูลภาษาคำติดต่อ เป็นภาษาที่มีรูปลักษณะเป็นคำติดต่อ ภาษาตระกูลนี้แบ่งออกเป็น 2 ตระกูลย่อย ดังนี้

2.3.1 ภาษาตระกูลทราวิเดียนหรือทราวิท (Dravidian) ใช้พูดกันในภาคใต้ภาคตะวันออก และภาคกลางบางส่วนของประเทศอินเดีย ภาคเหนือของประเทศศรีลังกา ภาษาตระกูลนี้ที่สำคัญมี 4 ภาษา ได้แก่

- (1) ภาษาเตลุกู (Telugu)
- (2) ภาษาทมิฬ (Tamil)
- (3) ภาษามลายัม (Malayalam)
- (4) ภาษากนารีส์ (Kanarese)

2.3.2 ภาษาตระกูลมลาโย-โพลีเนเซียน (Malayo-Polynesian) หรือเรียกว่า ออสโตร - เอเชียติก (Austro - Asiatic) เป็นภาษาที่ใช้พูดกันในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เริ่มตั้งแต่ประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ตลอดจนหมู่เกาะต่าง ๆ ในมหาสมุทรแปซิฟิก และหมู่เกาะใหญ่น้อยต่าง ๆ ที่อยู่ถัดจากทวีปออสเตรเลียออกไปทางตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งทางตะวันออกของอินเดีย ภาษาตระกูลนี้แบ่งได้ดังนี้

(1) ภาษาตระกูลโพลีเนเซียน (Polynesian) ใช้พูดในหมู่เกาะต่าง ๆ ในมหาสมุทรแปซิฟิก แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

1) เมลานเนเซียน (Melanesian) เป็นภาษาของชาวเกาะต่าง ๆ ที่อยู่ถัดทวีปออสเตรเลีย เช่น โซโลมอน ฟิจิ ฯลฯ

2) ไมโครเนเซียน (Micronesian) เป็นภาษาของชาวเกาะเล็ก ๆ

ตอนกลางมหาสมุทรแปซิฟิก เช่น หมู่เกาะมาเรียนา ไซปัน ฯลฯ

3) โพลินีเซียน (Polynesian) เป็นภาษาของชาวเกาะทะเลใต้ เช่น พวกเมารีในนิวซีแลนด์ ตองกา ซามัว ฯลฯ

4) ปาปวน (Papuan) เป็นภาษาของชาวพื้นเมืองเกาะ นิวกินี และชาวหมู่เกาะอันดามันในอ่าวเบงกอล

(2) ภาษาตระกูลชวา-มลายู แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1) ภาษาฟิลิปปินส์ เป็นภาษาของชาวพื้นเมืองในหมู่เกาะฟิลิปปินส์ มีภาษาตากาล็อก (Tagalog) บิสายา (Bisaya) เป็นต้น รวมทั้งภาษาชาวพื้นเมืองของเกาะไต้หวัน

2) ภาษาชวา-มลายู แบ่งออกเป็น 2 พวก พวกแรก ได้แก่ ภาษาอินโดนีเซียน ใช้พูดกันในชวา ซุนดา คยัค บาหลี ฯลฯ และอีกพวกหนึ่ง คือ ภาษามลายู ใช้พูดกันในแหลมมลายู หมู่เกาะต่าง ๆ ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง เกาะสุมาตราตามชายฝั่งทะเล บางแห่งของชวา บอร์เนียว ตลอดจนบางแห่งในหมู่เกาะโมลุกกะ

(3) ภาษาตระกูลมอญ-เขมร เป็นภาษาที่มีรูปลักษณะเป็นคำติดต่อและคำโคค แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1) ภาษาปะหล่อง-ละว้า เป็นภาษาของชาวปะหล่อง ละว้า ชาวกู และชนกลุ่มน้อยชาวเขาในตอนเหนือของประเทศพม่าและไทย

2) ภาษามอญ-เขมร แบ่งเป็น 2 ภาษา ได้แก่ ภาษามอญ เป็นภาษาของชนกลุ่มน้อยในประเทศพม่าและประเทศไทย ส่วนภาษาเขมรเป็นภาษาของชนกลุ่มใหญ่ในประเทศกัมพูชา และชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย และเวียดนามใต้

รูปลักษณะและโครงสร้างภาษาไทย

รูปลักษณะและโครงสร้างของภาษาไทยแตกต่างจากภาษาอื่น ๆ ภาษาไทยเป็นภาษาที่ใช้ตัวอักษรแทนเสียง ซึ่งประกอบด้วย พยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ รูปลักษณะและโครงสร้างของภาษาไทยจึงมีลักษณะเฉพาะ

ภาษาไทยมีรูปลักษณะเป็นภาษาคำโคค ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มภาษาตระกูลไท ลักษณะเด่นของคำไทย ก็คือ คำแต่ละคำมีความหมายสมบูรณ์ในตัวเอง นำไปใช้ในประโยคได้โดยไม่ต้องเปลี่ยนแปลงรูปคำ เพื่อแสดงลักษณะทางไวยากรณ์

ภาษาไทยมีโครงสร้างของภาษาประกอบด้วยระบบเสียง ระบบคำ และประโยค ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ระบบเสียงของภาษาไทย

ระบบเสียงของภาษาไทย ได้แก่ พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ภาษาไทยเป็นภาษาที่ใช้ตัวอักษรแทนเสียง (alphabet) ได้แก่ รูปพยัญชนะ รูปสระ และรูปวรรณยุกต์ ตามหลักภาษาศาสตร์ แบ่งเสียงในภาษาไทยออกเป็น 3 ชนิด ได้แก่ เสียงพยัญชนะ เสียงสระ และ เสียงวรรณยุกต์ จะกล่าวถึงระบบเสียงภาษาไทยเกี่ยวกับ พยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ ดังต่อไปนี้

1.1 พยัญชนะในภาษาไทย มีรูปพยัญชนะและเสียงพยัญชนะ ดังนี้

1.1.1 รูปพยัญชนะในภาษาไทยมี 44 รูป เป็นอักษรแทนเสียงพยัญชนะ จัดแบ่งเป็นพยัญชนะวรรคแบบภาษาบาลีสันสกฤต และการแสดงการจำแนกตามระดับเสียง ที่เรียกว่า ไตรยางศ์ หรือ อักษร 3 หมู่ ดังตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 แสดงอักษร 3 หมู่ ที่แบ่งตามฐานที่เกิด

อักษร 3 หมู่ พยัญชนะ แบ่งตามฐานที่เกิด	อักษรกลาง 9 ตัว	อักษรสูง 11 ตัว	อักษรต่ำ 24 ตัว	
			อักษรต่ำคู่ 14 ตัว	อักษรต่ำเดี่ยว 10 ตัว
วรรคที่ 1 ฐานคอ	ก	ข (ฃ)	ค (ค) ฅ	ง
วรรคที่ 2 ฐานเพดาน	จ	ฉ	ช (ช) ฌ	ญ
วรรคที่ 3 ฐานปุ่มเหงือก	(ฎ) ฎ	ฐ	ฑ ฒ	ณ
วรรคที่ 4 ฐานฟัน	(ด) ด	ถ	ท ฑ	น
วรรคที่ 5 ฐานริมฝีปาก	(บ) บ	ผ (ฝ)	พ (ฟ) ภ	ม
เศษวรรค	(อ)	ศ ษ ส ห	(ฮ)	ย ร ล พ ว

ที่มา : ศาคร บุญเลิศ 2538 : 22

หมายเหตุ ตัวอักษรที่อยู่ใน () เป็นตัวอักษรที่ไทยประดิษฐ์เพิ่มขึ้นในภาษา

ฐานคอ ในภาษาไทยออกเสียงเป็นฐานเพดานอ่อน

ฐานฟัน ในภาษาไทยออกเสียงเป็นฐานเดียวกับวรรค 3 คือ ฐานปุ่มเหงือก

ตารางที่ 1.3 แสดงเสียงสระแท้ฐานเดี่ยวและเสียงสระแท้สองฐาน

สระแท้ฐานเดี่ยว มี 8 เสียง		สระแท้สองฐาน มี 10 เสียง	
อะ /a/	อา /aa/, /a:/	เอะ /e/	เอ /ee/, /e:/
อิ /i/	อี /ii/, /i:/	แอะ /ɛ/	แเอ /εε/, /ε:/
ึ๊ /ɨ/	ึ๊ /ɦɨ/, /ɦi:/	เออะ /ə/	เออ /əə/, /ə:/
อุ /u/	อู /uu/, /u:/	โอะ /o/	โอ /oo/, /o:/
		เอะ /ɔ/	ออ /ɔɔ/, /ɔ:/

ที่มา : ตะเอียด วิสุทธิแพทย์ 2537 : 30

(2) สระประสม มี 6 เสียง คือ สระแท้ประสมกัน 2 สระ ได้แก่

เอียะ (อิ + อะ) เอีย (อี + อา) /ia/

เอือะ (อี + อะ) เอือ (อี + อา) /iə/

อัวะ (อุ + อะ) อิว (อู + อา) /ua/

(3) สระเกิน มี 8 เสียง คือ สระที่มีเสียงพยัญชนะประสมอยู่ด้วย

ได้แก่

ฤ ฤๅ มาจาก ร + ^๕ /ร/ /ร + ^๕ /ร/ /

ฃ ฃๅ มาจาก ล + ^๕ /ล/ /ล + ^๕ /ล/ /

อ๋า มาจาก อะ + ม

ไอ ไอ มาจาก อะ + ย

เอา มาจาก อะ + ว

ในทางภาษาศาสตร์ จากสระทั้ง 32 เสียงนี้ จะเหลือเสียงสระเพียง 21 หน่วยเสียง เพราะเสียงสระประสม 6 เสียง คือ เอียะ เอีย เอือะ เอือ อัวะ อิว เหลือเพียง 3 หน่วยเสียง คือ เอีย เอือ อิว สำหรับสระเกิน อันได้แก่ ฤ ฤๅ ฃ ฃๅ อ๋า ไอ ไอ เอา นั้น ก็ถือว่ามีสระแท้ฐานเดี่ยว มีเสียงประสมอยู่กับหน่วยเสียงพยัญชนะ จึงไม่นับเป็นจำนวนหน่วยเสียงสระ

1.3 รูปวรรณยุกต์ในภาษาไทย มี 4 รูป และมีสัญลักษณ์แทนเสียงทางภาษาศาสตร์อีก 4 รูป ดังนี้

1.3.1 รูปและสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์ มี 4 รูป ดังนี้

- ' เรียก ไม้เอก ทางภาษาศาสตร์ใช้ ` เช่น ป่า pàa
 - ˊ เรียก ไม้โท ทางภาษาศาสตร์ใช้ ^ เช่น ป่า pâa
 - ˋ เรียก ไม้ตรี ทางภาษาศาสตร์ใช้ ´ เช่น ป่า páa
 - + เรียก ไม้จัตวา ทางภาษาศาสตร์ใช้ v เช่น ป่า pãa
- (วรรณยุกต์สามัญไม่มีรูป เช่น ปา ก็จะใช้ paa)

1.3.2 เสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทย มี 5 เสียง ดังนี้

เสียงสามัญ	เช่น	มี ตา นาน กลาง
เสียงเอก	เช่น	เด่น ข่า ปาก จบ
เสียงโท	เช่น	ป่า บ้าน ภาพ รูป
เสียงตรี	เช่น	โต๊ะ จ๊ะ นะ คะ
เสียงจัตวา	เช่น	จำ ไส ขา หนา

2. ระบบคำในภาษาไทย

ระบบคำในภาษาไทย มีลักษณะเฉพาะ ดังต่อไปนี้

2.1 ลักษณะคำในภาษาไทยดั้งเดิมมักเป็นคำพยางค์เดียว มีความหมายที่ผู้ฟังเข้าใจได้ทันที จะสังเกตได้จากคำดั้งเดิมที่มีมาแต่โบราณ ซึ่งเป็นถ้อยคำที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น

คำเรียกเครือญาติ :	พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย พี่ น้อง ฯลฯ
คำเรียกชื่ออวัยวะ :	หน้า ตา ปาก คอ คาง หัว หู ค้าง ฯลฯ
คำเรียกชื่อเครื่องใช้ :	มีด จอบ เสียม โอง ไห งาน ชาม เสื่อ ฯลฯ
คำเรียกเกี่ยวกับธรรมชาติ :	ดาว เดือน ดิน น้ำ ฝน ไฟ ป่า เขา ฯลฯ
คำกริยาทั่วไป :	กิน นอน นั่ง วิ่ง ยืน ย่าง ย่ำ ก้าว ฯลฯ
คำที่บอกจำนวนนับ :	อ้าย ยี่ หนึ่ง สอง สาม ... ร้อย เอ็ด ฯลฯ
คำเรียกชื่อสัตว์ :	ม้า หมา แมว หมู หมี ช้าง แพะ แกะ ฯลฯ

คำที่ใช้เรียกสี : คำ แดง ขาว เขียว ดำ ส้ม ฟ้า ม่วง ฯลฯ
 คำที่เป็นคำวิเศษณ์ : เล็ก ใหญ่ เก่า แก่ สูง อ้วน เตี้ย ต่ำ ฯลฯ
 คำที่ใช้เป็นลักษณนาม : ตัว อัน กำ กอง หัว กอบ ลูก ใบ ฯลฯ

ปัจจุบันนี้ ภาษาไทยกลางมีคำมากพียงคำใช้มากมาย สาเหตุประการสำคัญ คือ เกิดจากการสร้างคำใหม่ และการยืมคำภาษาต่างประเทศเข้ามาใช้ในภาษาไทย เช่น เรายืมคำว่า จมูก จากภาษาเขมรมาใช้แทนคำว่า คั้ง ปัจจุบันคำว่า คั้ง แปลว่า สันจมูก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของจมูกเท่านั้น เรายืมคำว่า เติบ จากภาษาเขมรมาใช้แทนคำว่า ย่าง ปัจจุบันคำว่า ย่าง แปลว่า ก้าวเท้า เป็นต้น แต่สำหรับภาษาถิ่นต่าง ๆ ส่วนใหญ่ยังคงใช้ คำพยางค์เดียวซึ่งเป็นภาษาคั้งเดิม

2.2 คำในภาษาไทยมีตัวสะกดตรงตามมาตรา คั้งจะจำแนกตัวสะกดแม่ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

แม่ กก ใช้ ก สะกด เช่น ตก ปีก หัก แฉก ออก ฯลฯ
 แม่ กค ใช้ ค สะกด เช่น แคนด ลด ปัด ขวด โคน ฯลฯ
 แม่ กบ ใช้ บ สะกด เช่น จีบ กบ ตูบ รับ แบบ ฯลฯ
 แม่ กง ใช้ ง สะกด เช่น วง แดง เมือง นิ่ง อิง ฯลฯ
 แม่ กน ใช้ น สะกด เช่น คน กิน นอน ฉันทน์ อ่าน ฯลฯ
 แม่ กม ใช้ ม สะกด เช่น จม สาม รีม ล้อม เค็ม ฯลฯ
 แม่ เกย ใช้ ย สะกด เช่น นาย เคย เนื้อ โรอย เขย ฯลฯ
 แม่ เกอว ใช้ ว สะกด เช่น แวว สาว เรียว แล้ว ตัว ฯลฯ

คำที่ยืมมาจากภาษาอื่น มักจะเขียนตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา เมื่อรับมาใช้แล้ว ออกเสียงตรงตามมาตราตัวสะกดของไทย เช่น

แม่ กน ใช้ ญ ฌ ฎ ฐ ฑ ฒ สะกด เช่น ชาญ พิณ กาล การ ภาพ ฯลฯ
 แม่ กก ใช้ ข ค ฌ สะกด เช่น สุข มรรค เมฆ ฯลฯ
 แม่ กบ ใช้ ป ภ พ ฟ สะกด เช่น บาบ ลาก ภาพ กราฟ ฯลฯ
 แม่ กค ใช้ จ ต ฎ ฐ ช ท ศ ษ ส สะกด เช่น เสร็จ บัตร กฎ
 ปรากฎ รัฐ ราช ออฟฟิศ พิช ฯลฯ

2.3 คำไทยแท้ไม่มีกัณฑ์ คำที่มีกัณฑ์มักเป็นคำที่รับมาจากภาษาบาลี สันสกฤต หรืออังกฤษ เช่น จันทร มนุษย์ ศิลป์ พจน์ พราหมณ์ ไมล์ เมล์ การ์ด เอกซเรย์

ๆ คำเหล่านี้ส่วนใหญ่ในภาษาเดิมออกเสียงได้หลายเสียง แต่เมื่อไทยรับมาใช้ เราใช้เครื่องหมายทัณฑฆาต “ ์ ” กำกับอักษรที่ไม่ต้องการออกเสียง เพื่อจะได้ออกเสียงได้สะดวก เช่น จันทร ภาษาเดิมอ่านว่า จัน-ทะ-ระ แต่เมื่อไทยนำมาใช้ลงการันต์ที่ ทร อ่านว่า จัน

2.4 คำไทยแท้ไม่นิยมคำควบกล้ำ เราจะสังเกตได้จากภาษาเหนือและภาษาอีสานซึ่งเป็นตัวอย่างคำไทยสมัยโบราณ คำที่ใช้ในสองถิ่นนี้ไม่มีคำควบกล้ำเลย ตัวอย่าง เช่น (สนิท ตั้งทวี 2528 : 12)

ภาษากลางว่า	ปลา	ภาษาเหนือ	ออกเสียงว่า	ปลา
”	ปลา	ภาษาอีสาน	”	ปลา
”	กรง	ภาษาเหนือ	”	ขง
”	กรง	ภาษาอีสาน	”	กง

เมื่อเรารับเอาภาษาสันสกฤตและเขมรมาใช้ในภาษาไทย เราได้นำเอาเสียงควบกล้ำมาใช้กับคำไทยด้วย จึงเป็นเหตุให้คำไทยมีคำควบกล้ำอยู่บ้าง คำควบกล้ำส่วนใหญ่ในภาษาไทยเป็นคำที่ยืมมาจากภาษาสันสกฤต เขมร และภาษาอังกฤษ เช่น ปราบปราม เวลาฉลาด ตรวจ พรหม เเคราะห์ บรอนซ์ ฟรี ฯลฯ

2.5 คำในภาษาไทยมีลักษณนาม โดยปกติคำลักษณนามจะอยู่หลังจำนวนนับ ตัวอย่าง เช่น

กล้วย 2 หวี	บ้าน 3 หลัง	แหวน 2 วง
ขลุ่ย 3 เลา	ยาน้ำ 5 ขวด	บุหรี 10 มวน
โห่ 2 ลา	แม่น้ำ 3 สาย	ปืนโต 2 เลา
ฯลฯ		

ในกรณีจำนวนนับเป็นเอกพจน์ คำลักษณนามอยู่หน้าคำบอกจำนวนนับก็ได้ เช่น นกตัวหนึ่ง นกตัวเดียว คนคนหนึ่ง คนคนเดียว

ในกรณีที่บอกลำดับที่ คำลักษณนามอยู่หน้าคำบอกลำดับที่ เช่น นกตัวที่ 1 นกตัวที่ 2 บ้านหลังแรก แหวนวงสุดท้าย

นอกจากนั้น คำลักษณนามยังอยู่หน้าคำวิเศษณ์ เช่น ฟ้าผืนใหญ่ ปืนกระบอกสั้น แมวตัวนี้ บ้านหลังนั้น เป็นต้น

2.6 คำในภาษาไทยมีเสียงวรรณยุกต์ช่วยจำแนกความหมายของคำ เมื่อระดับเสียงเปลี่ยนไป ความหมายก็เปลี่ยนไปด้วย ทำให้มีคำใช้ในภาษามากขึ้น ตัวอย่าง เช่น

- เลื้อ - ลัดว่ป่าสี่เท้า รูปร่างคล้ายแมว คุร้าย กินสัตว์อื่นเป็นอาหาร
- เลื้อ - เครื่องสานชนิดหนึ่งสำหรับปูนั่งและนอน
- เลื้อ - เครื่องสวมกายท่อนบนทำด้วยผ้า
- ขา - อวัยวะตั้งแต่ตะโพกถึงข้อเท้าสำหรับยันกายและเดิน
- ข่า - ชื่อพรรณไม้ชนิดหนึ่งลำต้นเป็นกอสูงประมาณ 1-3 เมตร
เหง้ามีกลิ่นฉุนใช้เป็น เครื่องยาไทยและปรุงอาหาร
- ข้า - สรรพนามบุรุษที่ 1 ใช้แทนตัวผู้พูด บ่าวไพร่ คนรับใช้
- กา - ชื่อหญ้าชนิดหนึ่งคล้ายแฝก ใบคายแข็ง ใช้มูมหลังคาได้
- กำ - คุณประโยชน์ในตัวของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
- กำ - ทำการซื้อขายแลกเปลี่ยน

ฯลฯ

2.7 คำในภาษาไทยมีวิธีสร้างโดยการนำคำมูลมาประสมกัน เรียกว่า คำประสม
ซึ่งเกิดคำใหม่ มีความหมายใหม่ขึ้น ตัวอย่าง เช่น

ลูก + เลื้อ = ลูกเลื้อ	ไฟ + ไฟ = ไฟฟ้า
พ่อ + เมือง = พ่อเมือง	เปรี้ยว + หวาน = เปรี้ยวหวาน
ปาก + กา = ปากกา	สาย + สร้อย = สายสร้อย

ฯลฯ

การนำคำมูลสองคำที่ซ้ำกันมาประสมกัน เรียกว่า คำซ้ำ ตัวอย่าง เช่น

พี่ ๆ น้อง ๆ	ใหญ่ ๆ โต ๆ	งู ๆ ปลา ๆ
เรา ๆ ท่าน ๆ	แดง ๆ	ขาว ๆ ฯลฯ

การนำคำมูลสองคำที่มีความหมายคล้ายคลึงกันหรือเหมือนกันมาประสมกัน เรียกว่า
คำซ้อน ตัวอย่าง เช่น

- เลื้อสาด ดูแล ใหม่เอี่ยม เล็กน้อย ใหญ่โต เสาะหา จุ่มจิม บู้บี้ ฯลฯ

2.8 คำในภาษาไทย คำบางคำทำหน้าที่ได้หลายอย่าง คือ เมื่อเรียงลำดับใน
ประโยคต่างตำแหน่งกัน ก็จะทำหน้าที่ต่างกัน และเมื่อเรียงลำดับอยู่ในตำแหน่งต่างกันหรือ
คนละข้อความแล้ว ก็จะทำให้ความหมายของคำนั้น ๆ เปลี่ยนไปด้วย ดังตัวอย่าง ต่อไปนี้

คำว่า ชัน

- เขาชอบพูดเรื่องน่าขัน (คำวิเศษณ์ หมายถึง น่าหัวเราะ)
- นกเขาขันไพเราะ (คำกริยา หมายถึง อาการร้องของนกบางชนิด)
- เขาขันเชือกได้แน่นมาก (คำกริยา หมายถึง ทำให้ตึงหรือแน่น)
- ขันไบนีตักน้ำได้จุกมาก (คำนาม หมายถึง ภาชนะสำหรับตักน้ำ)

คำว่า แดง

- เมื่อเขาตายความชั่วก็แดงออกมา (คำกริยา หมายถึง เปิดเผย)
- ทองแดงราคาถูกกว่าทองคำ (คำนาม หมายถึง โลหะชนิดหนึ่ง)
- เขาสวมเสื้อสีแดง (คำวิเศษณ์ หมายถึง สีหนึ่ง)
- มดแดงตัวโตกว่ามดดำ (คำนาม หมายถึง มดชนิดหนึ่ง)
- เขาพูดออกทองแดงบ่อย ๆ (คำวิเศษณ์ หมายถึง เพี้ยน)

2.9 ในภาษาไทย คำขยายโดยทั่วไปมักจะเรียงไว้ข้างหลังคำที่ถูกขยาย ตัวอย่าง

เช่น

คนอ้วนเดินอู้อาย

- คำวิเศษณ์ “อ้วน” ขยายคำนาม “คน”
- คำวิเศษณ์ “อู้อาย” ขยายคำกริยา “เดิน”

หมาดำนอนเฝ้าบ้าน

- คำวิเศษณ์ “ดำ” ขยายคำนาม “หมา”

มียกเว้นบางคำ คำขยายเรียงไว้หน้าคำที่ถูกขยาย ส่วนมากเป็นสำนวนหรือข้อความ มุ่งเน้นเป็นพิเศษ ตัวอย่าง เช่น

มากหมอมากความ มากหน้าหลายตา

ช่างพูดช่างจา ค่อยคิดค่อยทำ

บางภาษาคำขยายจะอยู่หน้าคำถูกขยายเท่านั้น เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน เช่น

คนอ้วน ภาษาอังกฤษใช้ fat man (fat = อ้วน man = คน)

หมาดำ ” black dog (black = ดำ dog = หมา)

ผักกาดขาว ภาษาจีนใช้ แป๊ะฉ่าย (แป๊ะ = ขาว ฉ่าย = ผักกาด)

บ๊วยเค็ม ” เกี่ยมบ๊วย (เกี่ยม = เค็ม บ๊วย = ผลไม้ชนิดหนึ่ง)

495.9124
ค.ร.ภ.

2.10 คำไทยมีความสมบูรณ์ในแต่ละคำ เราสามารถนำไปเข้าประโยคได้โดยอิสระไม่ต้องเปลี่ยนแปลงรูปคำ เพื่อแสดงเพศ พจน์ กาล การก (หน้าที่) เหมือนภาษาที่มีวิภัติปัจจัย แต่ต้องอาศัยคำอื่นมาประกอบเพื่อบอกลักษณะนั้น ๆ แทนการเปลี่ยนรูปคำ

2.10.1 เกี่ยวกับเพศ ภาษาไทยมีวิธีแสดงเพศ ดังนี้

(1) มีคำนามที่บอกเพศในตัวเองซึ่งมีอยู่เป็นส่วนน้อยในภาษา เช่น พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า ผัว เมีย เขย สะใภ้ ฯลฯ

(2) อาศัยคำอื่นมาประกอบเพื่อแสดงเพศ เพราะคำนามโดยทั่วไปส่วนใหญ่จะไม่บอกเพศ เช่น เด็ก ครู นักเรียน นักศึกษา แพทย์ น้ำ อา พี่ น้อง ลูก หลาน แมว หมา ฯลฯ

คำที่ใช้ประกอบเพศชาย : ผู้ชาย ชาย ถึก ตัวผู้ นาย บ่าว เขย พ่อ ฯลฯ

ครูผู้ชาย เจ้าฟ้าชาย โกลิถึ วัวตัวผู้ นายแดง เจ้าบ่าว
ลูกเขย พ่อครัว ฯลฯ มีข้อยกเว้นคำบางคำก็ไม่ได้
บ่งเพศชายเสมอไป เช่น นายทุน นายหน้า คุณนาย

คำที่ใช้ประกอบเพศหญิง : ผู้หญิง หญิง สาว ตัวเมีย สะใภ้ แม่ ฯลฯ

ครูผู้หญิง เจ้าฟ้าหญิง นักศึกษาสาว วัวตัวเมีย
เจ้าสาว ลูกสะใภ้ แม่ครัว ฯลฯ

(3) อาศัยใจความบ่งเพศ เช่น

วัยรุ่น ไก่ไข่ เป็ดไข่ (ตัวเมีย)

วัยรุ่น ไก่ชน (ตัวผู้)

ภาษาที่มีวิภัติปัจจัย เช่น ภาษาบาลี สันสกฤต ฝรั่งเศส เยอรมัน เป็นต้น คำถามแต่ละคำจะกำหนดเพศไว้ชัดเจน เรียกว่า เพศทางไวยากรณ์ เช่น (สุริวงค์ พงศ์ไพบูลย์ 2540 : 212)

ภาษาบาลี คำว่า ปุริส สกุน กาย กุมาร เป็นเพศชาย (पुल्लिङ्ग)

คำว่า กณฺญา ทาริกา มาลา ภริยา เป็นเพศหญิง (یت्थलिङ्ग)

คำว่า จิตฺต ธน ปาป รูป ไม่เป็นเพศชายและเพศหญิง
(ฃนุสกลิङ्ग)

คำเหล่านี้ต้องนำไปแจกวิภัติ จึงจะนำไปใช้ในภาษาได้

2.10.2 เกี่ยวกับพจน์ ภาษาไทยมีวิธีแสดงพจน์ ดังนี้

(1) ใช้คำเฉพาะบอกพจน์ เช่น ผูกัว โขลงช้าง หมูคนงาน
กลุ่มพ่อค้าแม่ค้า คณะนักศึกษา ฯลฯ

(2) ใช้คำวิเศษณ์ประกอบเพื่อบอกเอกพจน์หรือพหูพจน์ เช่น
เด็กคนเดียว เด็กหลายคน เขาอยู่ตามลำพัง ผู้คนมากมาย นกจำนวนมาก

(3) ใช้ตัวเลขบอกจำนวนนับ เช่น นก 5 ตัว ภิกษุ 2 รูป
นักเรียน 10 คน

(4) ใช้วิธีซ้ำคำเป็นพหูพจน์ เช่น เด็ก ๆ มาเล่นที่บ้านของฉัน
ถูก ๆ ทำการบ้านเสร็จแล้ว ฉันชวนเพื่อน ๆ มาที่บ้าน

(5) อาศัยใจความบ่งพจน์ เช่น เด็กเล่นกัน คนมุงกัน
ในภาษาอังกฤษมีการเปลี่ยนรูปคำจากเอกพจน์เป็นพหูพจน์โดยวิธีดังนี้
boy - boys dog - dogs ox - oxen address - addresses

2.10.3 เกี่ยวกับกาล ภาษาไทยมีวิธีแสดงกาล ดังนี้

(1) อดีตกาล ใช้คำบางคำช่วยบอกอดีตกาล เช่น มา ไป แล้ว
เมื่อ ได้ เมื่อวานนี้ นานมาแล้ว ปีก่อน ปีที่แล้ว ฯลฯ

ฉันไปภูเก็ตมา โครน่านหนังสือไป เขาเดินไปแล้ว

(2) ปัจจุบันกาล ใช้คำบางคำช่วยบอกปัจจุบันกาล เช่น กำลัง
ยัง...อยู่ เดี่ยวนี้ ขณะนี้ เวลานี้ ฯลฯ

ฉันกำลังอ่านหนังสือ เขายังอ่านหนังสืออยู่ ขณะนี้เขาอยู่ที่นี้

(3) อนาคตกาล ใช้คำบางคำช่วยบอกอนาคตกาล เช่น จะ พรงี้
มะรืนนี้ อาทิตย์หน้า เดือนหน้า ปีหน้า ฯลฯ

พรงี้เขาจะไปกรุงเทพฯ เขาจะมาเร็วๆ นี้ เขาไปอาทิตย์หน้าแน่

2.10.4 เกี่ยวกับการก (หน้าที่) ภาษาไทยมีการแสดงหน้าที่ของคำอย่าง
ชัดเจนเมื่ออยู่ในประโยค โดยไม่ต้องเปลี่ยนแปลงรูปคำ ตัวอย่าง เช่น

ประธาน	กริยา	กรรม
ฉัน	รัก	เธอ
เธอ	รัก	ฉัน

ภาษาอังกฤษมีการเปลี่ยนแปลงรูปคำเพื่อบอกหน้าที่ เช่น I - me, he - him,
she - her, they - them (ประธาน - กรรม)

ประธาน	กริยา	กรรม
I	love	you.
You	love	me.

2.11 ในภาษาไทยคำเลียนเสียงธรรมชาติ ซึ่งช่วยให้ภาษาสละสลวย และมีคำที่ประกอบคำให้เด่นชัดขึ้น

คำเลียนเสียงธรรมชาติ ตัวอย่าง เช่น

ไก่อั่นแอ๊ก ๆ	ฟ้าร้องครืน ๆ	ม้าวิ่งกรับ ๆ
เป็ดร้องก๊าก ๆ	ลูกไก่ร้องเจี๊ยบ ๆ	ฝนตกจ๊ก ๆ
ลมพัดหวิว ๆ	ค้ำคาวบินหวือ ๆ	เสื่อร้องโฮก ๆ

คำที่ประกอบคำให้เด่นชัดขึ้น ตัวอย่าง เช่น

เขียวอ้อ	แดงแจ๊ด	เหลืองอ๋อย	ดำปี้
เย็นเจี๊ยบ	ร้อนจี้	ตาแป๋ว	หมุนตั่ว
ตรงรี	ถึยบ	หอบฮัก	จืดชืด

2.12 ภาษาพูดมีคำเสริมท้ายประโยคแสดงความสุภาพ ตัวอย่าง เช่น จ๊ะ จำ
คะ ขา ค่ะ นะคะ นีน่ะ ครับ เอะ เอะนะ เถิด หรือก ละ ละ ๆลฯ

นั่งลงซีจ๊ะ	เราไปกันเอะ	คุณจะไปไหนคะ
ขอบคุณครับ	ขอบคุณค่ะ	อย่าลืมนะคะ

2.13 ภาษาไทยมีคำราชาศัพท์และคำสุภาพ คำราชาศัพท์ใช้พูดกับพระมหากษัตริย์ พระบรมวงศานุวงศ์ ตลอดจนพระสงฆ์ เพื่อแสดงความเคารพยกย่อง นับถือ และคำสุภาพ สำหรับสุภาพชน คำราชาศัพท์ส่วนใหญ่เป็นคำยืมภาษาต่างประเทศ ที่เป็นคำไทยก็มีอยู่บ้าง ตัวอย่าง เช่น

คำไทย	เช่น	พระอู่ พระสาว พระแท่น พระพีนาง ๆลฯ
คำภาษาเขมร	เช่น	เสด็จ เสดวย สรง โปรด บรรทม ๆลฯ
คำภาษาบาลี	เช่น	พระภาติไนย พระสุณิสา พระหัตถ์ พระชีวหา ๆลฯ
คำภาษาสันสกฤต	เช่น	พระเชษฐา พระวิสูตร พระเนตร พระโอบธุ์ ๆลฯ

3. การเรียงคำเข้าประโยคและชนิดของประโยคภาษาไทย

การเรียงคำเข้าประโยคและชนิดของประโยคภาษาไทย มีหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ดังนี้

3.1 การเรียงคำเข้าประโยคในภาษาไทย มีลักษณะดังต่อไปนี้

3.1.1 คำไทยทุกคำนำไปเข้าประโยคได้โดยไม่ต้องเปลี่ยนแปลงรูปคำ เพื่อแสดงหน้าที่ของคำเมื่อนำไปเข้าประโยคแล้ว ก็จะสามารู้หน้าที่ของคำได้ ตัวอย่าง เช่น เพื่อน ๆ ของเด็กผู้หญิงคนนี้ไปโรงเรียนมาแล้ว

เพื่อน ๆ เป็นคำนามแสดงพหูพจน์โดยการซ้ำคำ ซึ่งไม่ต้องเปลี่ยนแปลงรูปคำ

เด็กผู้หญิง เป็นคำนามแสดงเพศหญิง โดยการใช้คำว่า ผู้หญิง มาประกอบ ซึ่งไม่ต้องเปลี่ยนแปลงรูปคำ

ไป เป็นกริยาแสดงอดีตกาล โดยใช้คำว่า มาแล้ว มาประกอบซึ่งไม่ต้องเปลี่ยนแปลงรูปคำ

สำหรับประโยคภาษาอังกฤษ เมื่อนำคำเข้าประโยคจะต้องเปลี่ยนแปลงไปตามเพศ

พจน์ กาล

I go to school. ปัจจุบันกาล

ฉันไปโรงเรียน

He goes to school. ปัจจุบันกาล ใช้กับ he, she, it คำว่า go ต้องเติม es

เขาไปโรงเรียน

He went to school yesterday. อดีตกาล ต้องเปลี่ยน go เป็น went

เมื่อวานนี้เขาไปโรงเรียน

จะเห็นว่าคำว่า ไป นำมาเข้าประโยคได้โดยไม่ต้องเปลี่ยนแปลงรูปคำ

3.1.2 การเรียงลำดับคำในประโยคมีความสำคัญยิ่ง เพราะจะแสดงถึงหน้าที่และความสัมพันธ์ของคำในประโยค ถ้าเรียงลำดับคำในประโยคผิดที่ไป ความหมายของประโยคก็จะเปลี่ยนไปด้วย ตัวอย่าง เช่น

ผู้ร้ายถูกตำรวจยิง

พืมาหาใคร

ตำรวจถูกผู้ร้ายยิง

ใครมาหาพี่

ผู้ร้ายยิงตำรวจถูก

พี่ใครมาหา

ตำรวจยิงผู้ร้ายถูก

มาหาใครพี่

เราจำเป็นต้องใช้ภาษากันตลอดชีวิตทั้งในด้านการพูด ฟัง อ่าน เขียน การศึกษาลักษณะทั่วไป ทำให้เราเข้าใจความหมายของภาษายิ่งขึ้น อีกทั้งยังทำให้เรารู้ว่า ภาษาที่เราใช้อยู่ทุกเมื่อเชื่อนั้นมีลักษณะเป็นอย่างไร ลักษณะทั่วไปของภาษาที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับภาษาต่างประเทศที่เข้ามาปะปนในภาษาไทยโดยตรงมีอยู่สองประการ คือ ภาษาย่อมแลกเปลี่ยนถ่ายทอดกันได้ และภาษาย่อมมีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งทั้งสองประเด็นล้วนแต่เป็นลักษณะอันทำให้ภาษาเจริญงอกงาม และยังเป็นแนวทางในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงคำยืมภาษาต่างประเทศในภาษาไทยอีกด้วย การศึกษาเรื่องการแบ่งกลุ่มภาษา ทำให้เรารู้ว่าการแบ่งภาษาที่สำคัญมีสองประเด็น คือ การแบ่งตามลักษณะรูปของภาษาและตามตระกูล เมื่อศึกษาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาษาแล้ว สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ศึกษาภาษาของเราเอง ภาษาไทยเป็นภาษาที่ใช้ตัวอักษรแทนเสียง ประกอบด้วยพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีลักษณะเฉพาะของตัวเอง เกี่ยวกับเรื่องนี้ เราได้พิจารณาทั้งทางด้านเสียง คำ และประโยค ทำให้เข้าใจรูปลักษณะและโครงสร้างของภาษาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น อันจะได้เป็นแนวทางในการศึกษาลักษณะภาษาต่างประเทศที่เข้ามาปะปนในภาษาไทย ซึ่งจะกล่าวในบทต่อ ๆ ไป

